

การเป็นพยาบาลพี่เลี้ยง: ความท้าทายสมรรถนะส่วนบุคคลของพยาบาล

Being the Preceptor: The Challenge of Nurse's Self-Efficacy

อุทัยวรรณ พงษ์บริบูรณ์*

Uthaiwan Pongboriboon*

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปทุมธานี ประเทศไทย 12110

Eastern Asia University, Prathumthani, Thailand 12110

บทคัดย่อ

พยาบาลพี่เลี้ยง มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพให้กับนักศึกษาพยาบาลหรือพยาบาลจบใหม่โดยเป็นการให้ความรู้ในภาคปฏิบัติ และถ่ายทอดประสบการณ์จริง แต่ก็ยังคงปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพยาบาลวิชาชีพในสถานพยาบาลควบคู่กันไปด้วย การปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลพี่เลี้ยงจึงอยู่ภายใต้ข้อกำหนดตามสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ และสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงไปพร้อม ๆ กัน แต่การปฏิบัติหน้าที่ทั้งสองด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น พยาบาลพี่เลี้ยงต้องมีสมรรถนะส่วนบุคคลเป็นส่วนประกอบในการบูรณาการทั้งสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ และสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยง การให้น้ำหนักในการสร้างความสมดุลของสมรรถนะ นับเป็นความท้าทายของพยาบาลพี่เลี้ยงในฐานะผู้ปฏิบัติ ซึ่งประเด็นในการสร้างความสมดุลของสมรรถนะประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) กระบวนการสอน และ 4) การจัดการ ประเด็นเหล่านี้มีความสอดคล้องกับสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพยาบาลพี่เลี้ยง ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลพี่เลี้ยง จึงเป็นความท้าทายต่อสมรรถนะส่วนบุคคลที่พยาบาลพี่เลี้ยงจะต้องตระหนักและปฏิบัติให้ได้

คำสำคัญ : พยาบาลพี่เลี้ยง สมรรถนะส่วนบุคคล

Abstract

The Preceptors have essential role for nursing students or novice nurses, they teach practical activities and real experiences to them. However preceptors are still working in the role as professional nurses as well, so the competencies of professional nurse and competencies of preceptor are requirements for their working. To achieve their goals in 2 aspect duties, preceptors must have self-efficacy and integrated them with those competencies. The balancing of competencies is challenging for preceptor. The main issues in balancing of competencies consisted of 1) personal development 2) interaction between person 3) teaching process and 4) management. These issues related to the competencies which preceptors must use in their daily duties. According to these, the working of preceptors is challenging of self-efficacy that must be aware and try to practice.

Keywords : Preceptor, Self-efficacy

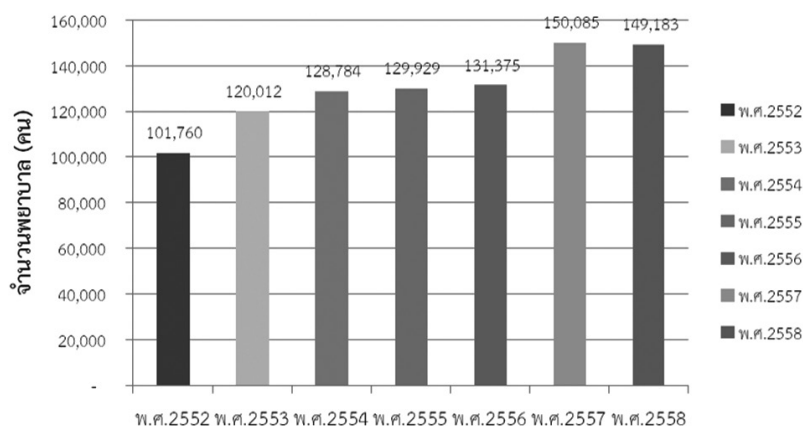
บทนำ

พยาบาล เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อกระบวนการรักษาพยาบาล ตลอดจนการดูแลให้กับผู้ป่วย แต่กว่าที่พยาบาลเหล่านั้น จะกลายเป็นพยาบาลวิชาชีพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ จะต้องผ่านการเรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีหรือภาควิชาการในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านการพยาบาล และการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริง เนื่องจากการเรียนการสอนด้านการพยาบาลจะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการเรียนการสอนในวิชาชีพอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นการเตรียมพยาบาลให้สามารถปฏิบัติงานดูแลสุขภาพของบุคคล มีลักษณะการปฏิบัติเป็นแกนกลาง (practice discipline) ที่เน้นการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง (authentic learning) มีการฝึกภาคปฏิบัติการดูแลผู้ป่วย ผู้รับบริการในสถานพยาบาล และดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ในสถานที่ปฏิบัติงานจริง ที่จะกลายเป็นสถานที่ประกอบอาชีพตามสายงานวิชาชีพพยาบาลต่อไป ทั้งนี้ในการเรียนรู้ในภาคทฤษฎีหรือภาควิชาการนั้น ผู้ที่มีบทบาทรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาพยาบาลก็คือเหล่าอาจารย์พยาบาลที่รับผิดชอบในรายวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ ซึ่งมีข้อกำหนดในเรื่องศักยภาพหรือสมรรถนะของอาจารย์ตามการกำหนดของสภาการพยาบาล¹ โดยมีบทบาทในการให้ความรู้แก่นักศึกษา การจัดทำหลักสูตร การทำลักษณะกระบวนการวิชา การกำหนดรายละเอียดของกระบวนการวิชา การออกข้อสอบ การวัดและประเมินผล การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยบทบาทเหล่านี้จะเป็นไปตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาด้วย นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการให้คำปรึกษา

แก่นักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่ด้านการเรียนจนถึงการใช้ชีวิตในสังคม

แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล ยังคงเป็นพยาบาลเหมือนกับพยาบาลโดยทั่วไป มีใบประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ที่ยังสามารถให้การดูแลผู้ป่วยได้เช่นเดิม² ซึ่งยังคงมีอาจารย์พยาบาลบางส่วนที่ยังคงปฏิบัติหน้าที่การพยาบาลในสถานพยาบาลควบคู่ไปกับการสอนด้วย แต่จากสถานการณ์การขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานพยาบาลและสถาบันการศึกษาพยาบาล³ จึงนำไปสู่การพัฒนาอาจารย์อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพเช่นเดียวกัน แต่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่หลักด้านการสอนในสถาบันอุดมศึกษา คือกลุ่มที่ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการพยาบาลเป็นหลัก และเพิ่มบทบาทด้านการสอนให้กับนักศึกษาพยาบาลตลอดจนพยาบาลจบใหม่ โดยกลุ่มนี้เรียกว่า พยาบาลพี่เลี้ยง บทบาทของพยาบาลพี่เลี้ยงจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ 2 ด้านในหน้าที่ให้บริการพยาบาล และหน้าที่อาจารย์ผู้สอน การปฏิบัติหน้าที่ควบคู่ทั้ง 2 ด้านไปพร้อม ๆ กันนั้น ถูกมองว่าค่อนข้างเป็นภาระงานที่หนัก ผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะดังกล่าวได้จะต้องมีใจรัก และมีความพร้อม

การผลิตบัณฑิตพยาบาลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานทางด้านนโยบายสุขภาพของประเทศไทย เพื่อให้มีบุคลากรทางด้านนี้อย่างเพียงพอ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง มีการผลิตเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี จากรายงานทรัพยากรสาธารณสุขโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ที่แสดงให้เห็นถึงจำนวนพยาบาลวิชาชีพของประเทศไทยที่มีการผลิตเพิ่มขึ้นและเข้าสู่สายอาชีพ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2558 ซึ่งมาจากการพัฒนาเข้าสู่ตลาดวิชาชีพของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน

แผนภูมิ 1 จำนวนพยาบาลวิชาชีพในระบบสาธารณสุขของประเทศไทยประจำปี พ.ศ. 2552-2558

การที่จำนวนบัณฑิตพยาบาลที่จบใหม่ในแต่ละปีนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายความว่าพยาบาลจบใหม่เหล่านั้น จะได้รับหรือผ่านการพัฒนาศักยภาพนอกเหนือจากการพัฒนาตามหลักสูตรในภาควิชาการแล้ว การพัฒนาในส่วนของการปฏิบัติก่อนจบการศึกษาหรือหลังจากที่จบการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลอย่างสมบูรณ์ บทบาทของพยาบาลพี่เลี้ยงที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพและสร้างความพร้อมให้กับนักศึกษาพยาบาลจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนา การที่นักศึกษาพยาบาลหรือพยาบาลจบใหม่ ได้รับการสอนหรือฝึกภาคปฏิบัติจากพยาบาลพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การพยาบาล และมีความชำนาญในการดูแลผู้ป่วย จะเป็นประโยชน์ส่งผลให้ผลลัพธ์ขยายวงกว้างออกไป⁵ ดังนั้นบทบาทของพยาบาลพี่เลี้ยงจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาและเติมเต็มศักยภาพของนักศึกษาพยาบาลหรือพยาบาลจบใหม่

แต่อย่างไรก็ตามการที่บุคคลจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในหลาย ๆ ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นนับเป็นเรื่องที่ทำนายความสามารถอยู่พอสมควร ในเมื่อการเป็นพยาบาลพี่เลี้ยง คือ กระบวนการพัฒนาตนเองและการสร้างสรรค์ความเป็นวิชาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาล ซึ่งการพัฒนาตนเองและการสร้างสรรค์ความเป็นวิชาชีพ ผสมกับการปฏิบัติการพยาบาล และการสอน นักศึกษาพยาบาลหรือพยาบาลจบใหม่ หมายถึงภาระงานที่เพิ่มขึ้นสมรรถนะส่วนบุคคลหรือการรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคล ตลอดจนการการสร้างความสมดุลระหว่างสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ พยาบาลพี่เลี้ยงจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำนายสำหรับผู้ที่มีใจรักและต้องการเห็นการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับวิชาชีพ

พยาบาลพี่เลี้ยง

พยาบาลพี่เลี้ยง เป็นกลไกหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพยาบาลที่จบการศึกษาใหม่ (novice staff-nurses) หรือนักศึกษาพยาบาลที่ทำการฝึกภาคปฏิบัติ ซึ่งพยาบาลที่จบการศึกษามักจะประสบกับปัญหาการปรับตัวในการปรับเปลี่ยนสถานภาพจากนักศึกษาพยาบาลสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหัวเวลาระหว่างปีแรกของการทำงานพยาบาลพี่เลี้ยง ทำหน้าที่เสมือนอาจารย์พยาบาลเป็นทั้งผู้สอน ผู้สนับสนุน ผู้ให้คำปรึกษา และชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงาน ตลอดจนประเมินผลการฝึกภาคปฏิบัติ

ความหมายของพยาบาลพี่เลี้ยง หมายถึง พยาบาลที่มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการพยาบาล ปฏิบัติงานในสถานบริการสุขภาพที่เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติการพยาบาลของสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลที่ได้รับการรับรองจากสภาการพยาบาล และได้รับแต่งตั้งจากสถาบันการศึกษาให้ทำหน้าที่เป็นผู้สอน ผู้สนับสนุน ผู้ให้คำปรึกษา ผู้ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล⁶ ส่วนการคัดเลือกพยาบาลวิชาชีพเพื่อมาทำหน้าที่เป็นพยาบาลพี่เลี้ยงนั้น จะต้องพิจารณาผู้ที่มีความพร้อมและมีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทของพยาบาลพี่เลี้ยง ซึ่งสภาการพยาบาล¹ ได้มีการกำหนดเป็นอาจารย์พิเศษสอนภาคปฏิบัติ และต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ขั้นหนึ่ง
2. มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ข้อใดข้อหนึ่งหรือมากกว่า 1 ข้อ ดังต่อไปนี้
 - 2.1 ปริญญาโท/ปริญญาเอกทางการพยาบาลหรือวิทยาศาสตร์สุขภาพ และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานพยาบาลไม่น้อยกว่า 1 ปี
 - 2.2 ปริญญาโท/ปริญญาเอกสาขาการปฏิบัติงานอื่น และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานพยาบาลไม่น้อยกว่า 2 ปี
 - 2.3 ปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 3 ปี
3. เป็นพยาบาลประจำการหรือพยาบาลที่ไม่ประจำการในหอผู้ป่วย และไม่ปฏิบัติงานประจำในขณะที่สอนภาคปฏิบัติ และมีประสบการณ์ตรงในสาขาที่สอน
4. ผ่านการอบรมหลักสูตรศาสตร์และศิลป์การสอนทางการพยาบาล หรือหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลที่เทียบเคียงได้ และสภาการพยาบาลให้ความเห็นชอบ หรือหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการสอนสำหรับพยาบาลพี่เลี้ยงที่สภาการพยาบาลให้ความเห็นชอบ

จากคุณสมบัติของพยาบาลพี่เลี้ยงที่มีการกำหนดไว้ดังกล่าว และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลพี่เลี้ยงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการกำหนดสมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยงขึ้น โดยสมรรถนะดังกล่าวจะเน้นในด้านทักษะการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลให้พยาบาลจบใหม่หรือนักศึกษาพยาบาลที่ทำการฝึกภาคปฏิบัติ สามารถพัฒนาศักยภาพใน

การปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

สมรรถนะของพยาบาลที่เลี้ยง

สมรรถนะที่จะต้องมีความของพยาบาลที่เลี้ยง ซึ่งเป็นการใช้ทักษะ ประสบการณ์ และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล ได้มีการกำหนดสมรรถนะของพยาบาลที่เลี้ยงที่สำคัญและจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาหรือเพิ่มเติมศักยภาพ⁶ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่พยาบาลที่เลี้ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวประกอบด้วยทักษะดังต่อไปนี้

1. ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยเป็นทักษะที่เริ่มจากภาพลักษณ์ของพยาบาลที่เลี้ยงที่ควรมีความสุภาพเรียบร้อย มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสะอาด ถูกระเบียบ มีทักษะการสื่อสารที่ดีทั้งต่อผู้รับบริการและผู้ที่ต้องดูแลในฐานะพี่เลี้ยง มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย มีความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล มีความเต็มใจในการดูแลและช่วยเหลือ และมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและพัฒนาทักษะด้านการพยาบาลให้กับผู้ที่อยู่ในความดูแล

2. ทักษะความรู้ความสามารถทางการพยาบาล จะเป็นทักษะที่พยาบาลที่เลี้ยงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางการพยาบาล มีประสบการณ์ในการทำงาน มีความรู้ความเชี่ยวชาญและสามารถสร้างองค์ความรู้ทางการพยาบาลจากการศึกษาวิจัย และการสร้างนวัตกรรมทางการพยาบาล

3. ทักษะบูรณาการการสอนกับการพยาบาล โดยเป็นทักษะในด้านการสอนที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีและประสบการณ์ในการทำงาน การวัดและประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้องและสอดคล้อง ตรงกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในความดูแลสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากสมรรถนะที่เป็นทักษะดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นสมรรถนะของพยาบาลที่เลี้ยงว่าประกอบด้วย 4 ปัจจัย⁷ ได้แก่

1. ด้านการให้การปรึกษา การเสริมสร้างพลังอำนาจ และการอำนวยความสะดวก
2. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล
3. ด้านการเป็นตัวแบบ
4. ด้านการสอน การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ และการสาธิตเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาล การใช้เครื่องมือต่าง ๆ เชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

สมรรถนะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงบทบาทความรับผิดชอบทั้งในฐานะพยาบาลวิชาชีพ และอาจารย์ผู้สอน แต่อย่างไรก็ตามทั้งคุณสมบัติและสมรรถนะของพยาบาลที่เลี้ยงที่มีการกำหนดไว้ ก็ยังคงต้องอยู่บนพื้นฐานของสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพ โดยสภาการพยาบาลทั้ง 8 สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพทุกคนต้องมี

สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ

สมรรถนะที่จำเป็นของพยาบาลวิชาชีพ ตามประกาศสภาการพยาบาลได้มีการกำหนดสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่งไว้ 8 สมรรถนะ⁸ รายละเอียดของแต่ละสมรรถนะสรุปได้ดังนี้

สมรรถนะที่ 1 ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย

สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับการที่พยาบาลวิชาชีพต้องมีความรู้และความเข้าใจในทฤษฎี หลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ วิชาชีพศาสนาและวัฒนธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิผู้บริโภค สิทธิเด็ก สิทธิผู้ป่วย หลักกฎหมายทั่วไป กฎหมายว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยสุขภาพจิต กฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพ กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องขอบเขตการปฏิบัติการพยาบาล และข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ รวมทั้งข้อบังคับของวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง มีจิตสำนึกทางจริยธรรม ตระหนักในคุณค่าความเชื่อของตนเอง และผู้อื่น มีความไวต่อประเด็นจริยธรรมและกฎหมาย มีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม และประยุกต์สู่การปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม

สมรรถนะที่ 2 ด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์

สมรรถนะด้านนี้เกี่ยวกับการบูรณาการแนวคิดศาสตร์ทางการพยาบาล ศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ศิลปะการพยาบาล สำหรับการปฏิบัติการพยาบาลระดับพื้นฐาน เพื่อให้การพยาบาลแบบองค์รวมที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และปลอดภัย โดยใช้กระบวนการพยาบาล หลักฐานเชิงประจักษ์ จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลในการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ดูแล ช่วยเหลือ และฟื้นฟูสภาพ แก่ผู้ใช้บริการทุกกลุ่มวัย ทั้งผู้ที่อยู่ในภาวะสุขภาพดี ภาวะเสี่ยง

เจ็บป่วยเฉียบพลัน อุกเหิน วิกฤติ และเรื้อรัง โดยเฉพาะการเจ็บป่วยที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศและชุมชน

สมรรถนะที่ 3 ด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ

การมีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ เป็นตัวอย่างที่ดีด้านสุขภาพ แสดงออกอย่างเหมาะสมกับบุคคล กาละ เทศะ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ แสดงความคิดเห็นด้วยความรู้ ความคิดเชิงวิเคราะห์ เชื่อมมั่นในตนเองอย่างมีเหตุผล

สมรรถนะที่ 4 ด้านภาวะผู้นำ การจัดการและการพัฒนาคุณภาพ

การมีความรู้ในทฤษฎีภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม ทฤษฎีการบริหารเบื้องต้น กระบวนการบริหารจัดการด้านสุขภาพ หลักการพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ การประกันคุณภาพ และกระบวนการพัฒนาคุณภาพ สามารถใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมในทีมพยาบาลและทีมสหวิชาชีพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของทีมได้ รวมทั้งความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

สมรรถนะที่ 5 ด้านวิชาการและการวิจัย

การตระหนักในความสำคัญของการทำวิจัยและการพัฒนาความรู้ มีความรู้พื้นฐานในกระบวนการทำวิจัยและการจัดการความรู้ การพิจารณาการใช้ประโยชน์จากความรู้เชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงาน และการเผยแพร่ความรู้กับทีมสุขภาพและสาธารณะ

สมรรถนะที่ 6 ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ

การมีความรู้ และทักษะในการติดต่อสื่อสาร การนำเสนอข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีความตระหนักในความถูกต้องของการสื่อสารและการสร้างปฏิสัมพันธ์ตามบทบาทหน้าที่

สมรรถนะที่ 7 ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ

การมีความรู้ และทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โปรแกรมใช้งานพื้นฐานในการประมวลผล คำนวณ จัดเก็บ และการนำเสนอ การใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ความรู้ด้านสุขภาพและการพยาบาล ความรู้เรื่ององค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบสารสนเทศด้านสุขภาพ และการพยาบาล ระบบการจำแนกข้อมูลทางการพยาบาล และการนำสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร การปฏิบัติการพยาบาล การศึกษา และการวิจัย

สมรรถนะที่ 8 ด้านสังคม

การมีความรู้ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการนำมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพและสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสุขภาพและสังคม สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม เพื่อดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

สมรรถนะทั้ง 8 ประการได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางประกอบในการปฏิบัติหน้าที่และพัฒนาคุณภาพของพยาบาลวิชาชีพ เพื่อตอบสนองต่อการปฏิบัติการพยาบาลได้ตามขอบเขตของวิชาชีพอย่างปลอดภัย มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตามข้อกำหนดของสภาการพยาบาล

จะเห็นได้ว่าพยาบาลวิชาชีพหรือผู้ที่จะต้องมารับบทบาทพยาบาลที่เลี้ยง ส่วนใหญ่ในความเป็นจริงแล้วมักจะต้องเป็นผู้ที่มีใจรักในการสอนมีวิธีการถ่ายทอด มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์และทักษะในการสื่อสาร และประสบการณ์ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในหลายบทบาทหน้าที่ ดังนั้นการรับรู้ถึงสมรรถนะของตน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอันจะเป็นสิ่งที่กำหนดประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน

สมรรถนะส่วนบุคคล

สมรรถนะส่วนบุคคลหรือสมรรถนะแห่งตนหรือการรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคล มีการให้ความหมายในเรื่องนี้ไว้ว่า การรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคล หมายถึง ความเชื่อมั่นของบุคคลว่าตนมีความสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมที่ต้องการจะประสบความสำเร็จได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ⁹ การรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคลจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการเลือกการกระทำในกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีความพยายามที่จะกระทำกิจกรรมนั้นอย่างต่อเนื่อง การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการตัดสินใจความสามารถของตนเองว่าจะสามารถกระทำกิจกรรมได้ในระดับใด ซึ่งนำไปสู่ความคาดหวังในผลลัพธ์ที่หมายถึงความเชื่อที่บุคคลประเมินว่าพฤติกรรมที่ตนเองกระทำนั้น จะนำไปสู่ผลของการกระทำที่ตนเองคาดหวัง ซึ่งเป็นการคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากพฤติกรรมที่ได้กระทำ¹⁰ การรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคลของแต่ละบุคคล จะเกิดขึ้นโดยมีพื้นฐานมาจากแหล่งข้อมูล 4 ประเภท¹⁰ ได้แก่

1. การกระทำที่ประสบความสำเร็จ (performance accomplishment) เป็นประสบการณ์ตรงที่จะทำให้การรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคลเพิ่มขึ้น และในทางกลับกันถ้าเป็นการกระทำที่ประสบความสำเร็จล้มเหลว ก็จะทำให้การรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคลลดลง

2. การได้เห็นประสบการณ์จากการกระทำของผู้อื่น (vicarious experience) คือการได้เห็นผลงานหรือการกระทำของผู้อื่น ทั้งการที่ประสบความสำเร็จจากการกระทำ พฤติกรรมที่ต้องใช้ความพยายาม หรือการเห็นแบบอย่างที่ดีที่ซับซ้อนแล้วนำมาเปรียบเทียบกับตนเอง และทำให้เกิดความคาดหวังที่ว่าตนสามารถกระทำให้ประสบความสำเร็จได้เช่นกัน

3. การชักจูงด้วยคำพูด (verbal persuasion) เป็นการได้รับคำแนะนำหรือการชักจูงโน้มน้าวจากบุคคลอื่น มาเป็นข้อมูลเพื่อใช้พิจารณาความสามารถของตนเอง และทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นได้สำเร็จ

4. การกระตุ้นเร้าทางอารมณ์ (emotional arousal) คือการที่สภาวะทางร่างกายมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ซึ่งมีผลต่อการรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคล เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล ความกลัว และความเจ็บเป็นต้น โดยถ้ามีความเครียด หรือความวิตกกังวลสูงจะทำให้รับรู้สมรรถนะส่วนบุคคลต่ำ แต่ถ้าสามารถลดความเครียด หรือความวิตกกังวลลงได้จะทำให้การรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคลสูงขึ้น

ปัจจัยที่มีผลหรือมีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคล¹¹ ประกอบด้วย

1. อายุ โดยอายุจะเป็นปัจจัยที่แสดงหรือสัมพันธ์กับวุฒิภาวะของบุคคล หรือความสามารถในการจัดการเกี่ยวกับเรื่องราวหรือปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง ซึ่งบุคคลที่มีอายุมากกว่าจะมีโอกาสมากกว่าในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และสังเกตเห็นแบบอย่างในการกระทำจากบุคคลอื่นได้

2. ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาจะเป็นพื้นฐานของการรู้คิด การตัดสินใจหรือพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ การแสวงหาแหล่งเรียนรู้ การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ และการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์

3. รายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการดำเนินชีวิตในเรื่องการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล และศักยภาพในการดูแลตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคล

ดังนั้นการที่พยาบาลที่เลี้ยงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรสร้างความสมดุลของสมรรถนะที่เกี่ยวข้องด้วย

ความสมดุลของสมรรถนะ

สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่พยาบาลที่เลี้ยง นับตั้งแต่สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ สมรรถนะของพยาบาลที่เลี้ยง จนถึงสมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะเหล่านี้ได้ถูกหล่อหลอมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทของตนทั้งในบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และพยาบาลที่เลี้ยง การสร้างความสมดุลแห่งสมรรถนะเพื่อให้ผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือมีความรักความชอบที่จะปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทของพยาบาลที่เลี้ยง นับเป็นความท้าทายต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยมีสมรรถนะเป็นสิ่งที่กำหนด ในการที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

จากปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคล¹¹ ที่ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจ นั้น เมื่อพิจารณาตามข้อกำหนดแห่งสมรรถนะของพยาบาลที่เลี้ยงแล้ว หรือคุณสมบัติของผู้ที่จะมาปฏิบัติหน้าที่เป็นพยาบาลที่เลี้ยง จะเห็นได้ว่า ปัจจัยเหล่านั้นเป็นปัจจัยที่จะต้องมียู่แล้วตามสมรรถนะและคุณสมบัติของพยาบาลที่เลี้ยง

โดยในด้านอายุนั้น ผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่พยาบาลที่เลี้ยงจะต้องมีประสบการณ์ในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ อย่างน้อยที่สุด 1 ปี แต่เมื่อพิจารณาประกอบกับคุณสมบัติอื่น ๆ ประกอบร่วมกันแล้ว เช่น การจบการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือเอก ประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพ จะเห็นได้ว่าผู้ที่จะมาเป็นพยาบาลที่เลี้ยงได้นั้น ส่วนใหญ่จะต้องมีอายุประมาณ 25 ปีขึ้นไป นั่นหมายถึงว่าช่วงอายุดังกล่าวของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่พยาบาลที่เลี้ยงอยู่ในภาวะที่พร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่

ส่วนระดับการศึกษา น่าจะมีความสอดคล้องกับคุณสมบัติที่กำหนดของพยาบาลที่เลี้ยง ซึ่งการกำหนดวุฒิการศึกษาของผู้ที่จะมารับบทบาทและปฏิบัติหน้าที่เป็นพยาบาลที่เลี้ยงนั้น สำหรับวุฒิการศึกษาขั้นต้น คือปริญญาตรีนั้นจะต้องมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่พยาบาลวิชาชีพมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และไม่ว่าจะมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ก็จะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรศาสตร์และศิลป์การสอนทางการพยาบาล ดังนั้นระดับการศึกษาของพยาบาลที่เลี้ยงจึงพร้อมต่อการสร้างสมรรถนะส่วนบุคคล

และสุดท้ายคือในด้านรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจ โดยถ้าพิจารณาจากฐานเงินเดือนสุทธิไม่รวมกับรายได้อื่น ๆ ก็คงไม่แตกต่างจากวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งเมื่อผนวกกับรายได้จากค่าเวรหรือค่าเบี้ยต่าง ๆ เมื่อประกอบกับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานที่พัฒนาและเพิ่มมากขึ้น จนถึงระดับที่สอดคล้องกับคุณสมบัติของพยาบาลที่เลี้ยงด้วยแล้วนั้น ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่พยาบาลที่เลี้ยงจึงน่าที่จะมีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ ดังนั้นประเด็นทางด้านรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจจึงไม่น่าที่จะเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อสมรรถนะส่วนบุคคลของพยาบาลที่เลี้ยงด้วยเช่นกัน

เมื่อปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะส่วนบุคคลของพยาบาลที่เลี้ยง มิได้ส่งผลในเชิงลบต่อการปฏิบัติหน้าที่พยาบาลที่เลี้ยง ดังนั้นความท้าทายของสมรรถนะส่วนบุคคลของพยาบาลที่เลี้ยงจึงเป็นการสร้างความสมดุลของสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพยาบาลที่เลี้ยง เป็นการบูรณาการหลอมรวมสมรรถนะที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน โดยใช้สมรรถนะส่วนบุคคลเป็นจุดเริ่มต้น อันจะนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่พยาบาลที่เลี้ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ซึ่งความสมดุลของสมรรถนะดังกล่าวสามารถพิจารณาเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. การพัฒนาตนเอง

1.1 การปฏิบัติหน้าที่พยาบาลที่เลี้ยง ต้องไม่หยุดที่จะเรียนรู้ ต้องพัฒนาศักยภาพตนเองอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาตนเองเป็นการปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งจะเป็นประสบการณ์ตรงที่จะทำให้การรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคลเพิ่มขึ้น สอดรับกับการที่พยาบาลวิชาชีพจะต้องพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพ จริยธรรม จรรยาบรรณ กฎหมาย การพยาบาล วิชาการ และการวิจัย เทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นต้น

1.2 การพัฒนาตนเองของพยาบาลที่เลี้ยง นอกจากการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น หรือประสบการณ์โดยอ้อมที่ได้รับรู้และพัฒนาจากผู้มีประสบการณ์ในแต่ละเรื่อง เป็นตัวแบบที่สามารถนำมาเป็นแนวทางหรือตัวอย่างการเรียนรู้ และสร้างพลังผลักดันที่จะประสบความสำเร็จตามตัวแบบ

1.3 การให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้วยการวิจัย เป็นการพัฒนาตนเองที่สอดคล้องกับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพและการเป็นอาจารย์ผู้สอน การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลในมิติต่าง ๆ โดยระเบียบวิธีวิจัยหรือเทคโนโลยีในการวิจัยที่ทันสมัย จะช่วยให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุง

ทางการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง และการที่ได้ดำเนินการวิจัยหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิจัย จะช่วยสร้างความมั่นใจทางวิชาการให้เพิ่มขึ้น ซึ่งหมายถึงสมรรถนะส่วนบุคคลจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

1.4 การพัฒนาทักษะทางด้านการพยาบาลของตนเอง ทั้งนี้พยาบาลที่เลี้ยงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางการพยาบาล มีประสบการณ์ในการทำงาน มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และสามารถสร้างองค์ความรู้ทางการพยาบาลจากการศึกษาวิจัย และการสร้างนวัตกรรมทางการพยาบาล เพื่อการสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และสร้างแบบอย่างในการปฏิบัติให้กับนักศึกษาพยาบาลและพยาบาลจบใหม่

การพัฒนาตนเองจนบรรลุความสำเร็จจะช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ สร้างความมั่นใจทั้งในลักษณะจากภายในตนเอง และจากการเทียบเคียงกับตัวแบบหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จอื่น ๆ สร้างความพร้อมในสมรรถนะส่วนบุคคลให้มากขึ้น

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.1 พยาบาลที่เลี้ยงควรเป็นผู้ที่มีจิตใจเปิดกว้าง ยอมรับและรับฟังผู้อื่นด้วยจิตใจเป็นกลาง มีทัศนคติที่ดีต่อการรับฟัง และนำมาพิจารณาเพื่อพัฒนาตนเอง

2.2 การฝึกความอดทน หรือการอดกลั้นทางอารมณ์ในสถานการณ์ตึงเครียดต่าง ๆ เป็นคุณสมบัติของพยาบาลที่เลี้ยงที่ควรควบคุมอารมณ์ของตนเองเพื่อให้สามารถผ่านพ้นสถานการณ์เหล่านั้นไปได้ ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มคุณค่าให้กับตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ และส่งผลต่อการเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับนักศึกษาพยาบาลหรือพยาบาลจบใหม่ด้วย

การพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในด้านการยอมรับข้อมูลจากผู้อื่น ตลอดจนจากแหล่งวิชาการความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้พิจารณาความสามารถของตนเอง และทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นได้สำเร็จ หรือการพัฒนาผ่านการกระตุ้นเร้าทางอารมณ์ คือการที่สภาวะทางร่างกายมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ซึ่งมีผลต่อการรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคลสำหรับการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ในทางบวก

3. กระบวนการสอน

3.1 การสอนนับเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของพยาบาลที่เลี้ยง การพัฒนาตนเองในด้านการสอนเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะพยาบาลที่เลี้ยงมีบทบาทในการสอนไม่แตกต่าง ๆ จากอาจารย์พยาบาลแต่จะแตกต่าง

กันตรงๆ เป็นการรับผิดชอบในส่วนของภาคปฏิบัติ ดังนั้น การเรียนรู้สร้างความเข้าใจในกระบวนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งในขั้นตอนการเตรียมการ การสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ การวัดผลและประเมินผล การให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตลอดจนบทบาทอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับบทบาทผู้สอน

3.2 การสร้างความเข้าใจในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนของพยาบาลพี่เลี้ยง ทั้งในด้านรายละเอียดของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร แผนการสอน ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านสุขภาพต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

3.3 การใช้แนวทางการบูรณาการการสอนด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลเป็นสิ่งจำเป็นต่อการสอนของพยาบาลพี่เลี้ยง เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลพี่เลี้ยงเป็นการสอนความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานให้กับนักศึกษาพยาบาลหรือพยาบาลจบใหม่ จากการฝึกปฏิบัติจริง

4. การจัดการ

4.1 การจัดการในเรื่องเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ นับได้ว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมีความท้าทายต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลพี่เลี้ยงอยู่พอสมควร ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลพี่เลี้ยงต้องปฏิบัติหน้าที่ในหลาย ๆ บทบาท การจัดการตนเองให้อยู่ในภาวะหรือบทบาทที่ปฏิบัติอยู่ในขณะนั้นเป็นสิ่งจำเป็น จะต้องแยกหรือรู้ถึงบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบในแต่ละช่วงเวลาให้ชัดเจน เพราะถ้ามีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่แล้ว การปฏิบัติหน้าที่ก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มศักยภาพของตนเอง ซึ่งหมายถึงสมรรถนะส่วนบุคคลได้ถูกแสดงออกอย่างเต็มที่ด้วย

4.2 พยาบาลพี่เลี้ยง ควรมุ่งเน้นคุณธรรมและจริยธรรมทั้งในการปฏิบัติการพยาบาลและการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพราะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นตลอดเวลา กระบวนการทางคุณธรรมและจริยธรรมจะต้องมีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะต่อต้านกระแสจากภายนอก ที่ให้ความสำคัญกับการแข่งขันหรือการเอาเปรียบ และอาจส่งผลกระทบต่อคุณธรรมและจริยธรรมได้

ความสมดุลของสมรรถนะเหล่านี้อาจพิจารณาได้ว่า มีความยาก เป็นการสร้างหรือเพิ่มภาระงานที่มากขึ้น และไม่สามารถที่จะให้น้ำหนักไปยังสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่ง แต่ถ้าพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่า ทั้งหมดนั้นได้แฝงอยู่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมรรถนะที่กำหนดไว้อยู่แล้ว หรืออาจกล่าวโดยง่ายว่า สิ่งเหล่านี้ได้แฝงอยู่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ เพียงแต่พยาบาลพี่เลี้ยงจะต้องตระหนักถึงการให้น้ำหนักเพื่อสร้างความสมดุลในประเด็นเหล่านั้น ซึ่งจะเป็นการสร้างความสำเร็จที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับบทบาทของพยาบาลพี่เลี้ยง และส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาพยาบาลและพยาบาลจบใหม่ในแวดวงดูแลในที่สุด

บทสรุป

พยาบาลพี่เลี้ยง มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพให้กับนักศึกษาพยาบาลหรือพยาบาลจบใหม่ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเป็นการปฏิบัติหน้าที่ผ่านประสบการณ์การทำงานที่ในการสอนและถ่ายทอดความรู้ด้วยประสบการณ์จริง แต่พยาบาลพี่เลี้ยงยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพยาบาลวิชาชีพพร้อมด้วย ดังนั้นสมรรถนะที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลพี่เลี้ยงจึงประกอบด้วยสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพ สมรรถนะของพยาบาลพี่เลี้ยง และสมรรถนะแห่งตนที่จะช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลพี่เลี้ยงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การให้น้ำหนักในการสร้างความสมดุลของสมรรถนะ นับเป็นความท้าทายของพยาบาลพี่เลี้ยงในฐานะผู้ปฏิบัติ การรับรู้สมรรถนะส่วนบุคคลจะเป็นกลไกหลัก แต่ความสมดุลของสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น เป็นสิ่งจำเป็นที่พยาบาลพี่เลี้ยงควรที่จะใส่ใจและให้ความสำคัญ ซึ่งประเด็นที่ควรพิจารณาในการสร้างความสมดุลของสมรรถนะประกอบด้วยการพัฒนาตนเอง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กระบวนการสอน และการจัดการประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งสอดคล้องหรือมีความสอดคล้องกับสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัยพยาบาลพี่เลี้ยง ดังนั้นการสร้างสมดุลให้กับสมรรถนะเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลพี่เลี้ยง จึงเป็นความท้าทายต่อสมรรถนะส่วนบุคคลที่พยาบาลพี่เลี้ยงจะต้องตระหนักและปฏิบัติให้ได้

References

1. Thailand Nursing and Midwifery Council. Work manual of institute of nursing and midwifery certification. Nonthaburi: Judthong; 2012. (in Thai)
2. Roongruansri S, Sngounsiritham U. Nursing faculty: challenging the personal competency. Nursing Journal 2015;42:214-21. (in Thai)
3. Nateetanasombat K, Namjuntra R, Panthasee P, Luengwilai I. Clinical teaching of preceptors and directions for preceptorship development, faculty of nursing, Huachiew Chalermprakiet University. HCU Journal 2014;37:71-88. (in Thai)
4. Strategy and Planning Division, Ministry of Public Health [Internet]. Health resources report 2015 [cited 2016 Nov 23]. SocialStat/. (in Thai)
5. Lofmark A et al. Nursing students' satisfaction with supervision from preceptors and teachers during clinical practice. Nurse Education Today 2012;12:162-169.
6. Plodpluang U. Competencies of preceptor. Princess of Naradhiwas University Journal 2015;3:168-74. (in Thai)
7. Pasasawat O. The development of preceptor competency scale of tertiary care hospital. Journal of the Royal Thai Army Nurses 2010; 12 Suppl:21-27. (in Thai)
8. Thailand Nursing and Midwifery Council. Announcement of Thailand Nursing and Midwifery Council: Core competencies of professional's nurse 2008:1-9. (in Thai)
9. Bandura A. Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. Advances in Behaviour Research and Therapy 1978;1(4):139-61.
10. Kampan S, Kampan P. The perception in advanced practice nurse (APN): general anesthesia medication of nurse anesthetist. Journal of Nursing Division 2009;2:109-26. (in Thai)
11. Bandura A. Social foundations of thought and action: a social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall; 1986.